

HONKAJOKI HIETARANTA KM 37114

Esa Hertell 2007

Luuanalyysi 7.12.2007 Katariina Nurminen

Hietarannan vuoden 2007 luuaineisto oli pienehkö ja vaihtelevasti säilynyt. Syvemmissä maakerroksissa sekä koekuopissa olleet luut olivat pääosin hyvin säilyneitä kun taas lähempänä pintaa olleiden maakerrosten luiden säilyvyysaste oli verraten huono ja luut olivat kuluneita. Pintapöiminnassa löytyneet luut olivat kuitenkin suhteellisen selkeitä verrattuna ylemmissä maakerroksissa olleisiin.

Aineistosta tunnistettiin yhteensä **94** luufragmenttia, jotka jakautuivat seuraavasti:

Laji/ suku	Kpl	MNI*
Phocidae (hylkeet)	36	2
cf. Phocidae (vertaa hylkeet)	8	
<i>Canis familiaris</i> (koira)	1	1
<i>Lepus timidus</i> (metsäjänis)	1	1
Mesomammalia carnivora (Canis/Phocidae)		
(keskikokoiset lihansyöjänisäkkäät)	2	
Mesomammalia (keskikokoiset nisäkkäät)	30	
Mammalia (nisäkkäät)	7	
Nisäkkäät yhteensä	85	
<i>Esox lucius</i> (hauki)	6	1
<i>Leuciscus cephalus</i> (turpa)	1	1
Teleostei (luukalat)	2	
Kalat yhteensä	9	

* MNI = Minimum number on individuals (vähimmäisyksilömäärä)

Nisäkkäät

Suurin osa tunnistetuista luista kuului hylkeille. Myös iso osa tasolle Mesomammalia (keskikokoiset nisäkkäät) määritetyistä luista ovat todennäköisimmin hylkeestä. Mukana oli sekä aikuisen että nuoren yksilön luita. Hylkeen luita oli kehon kaikista osista; selkänikamia (vertebra), kylkiluita (costa) ja raajojen osia. Myös nisäkkään kallon (cranium) osia oli aineistossa mukana. Kokonaisia hylkeiden sormi- tai kämmenluita oli kolme kappaletta. Kämmenen, jalkapöydän ja sormien luut olivat pieniä mutta silti jo aikuisesta yksilöstä. Muut hylkeen luut olivat kooltaan selvästi lähempänä Eläinmuseolla olevia luustoja. Pohdittavaksi jää, kuinka paljon palamisen aiheuttama kutistuminen on vaikuttanut raajaluiden pienuuteen ja miksi vain niihin. Aineiston luista ei voi erottaa hyljelajeja, mutta asuinpaikan sijainnin ja ajoituksen huomioon ottaen luut kuulunevat norpalle tai grönlanninhylkeelle.

Aineistossa oli yksi koiran leukaluun kappale ja yksi jäniksen jalkapöydän luun pää. Kahdessa pienessä luufragmentissa oli nähtävissä hampaankolot, ne ovat lihaa syövän nisäkkään ala- tai yläleuasta ja sopivat kooltaan ja malliltaan sekä hylkeeseen että koiraan. Kahdessa ruudussa oli luunkappaleet, jotka saattaisivat olla peräisin isommasta nisäkkäästä (hirvi?), mutta mitään varmuutta asiasta ei voi sanoa, sillä niissä ei ollut selvää tunnistuspintaa. Olen merkinnyt nämä taulukkoon kohtaan ”muuta” nimellä ”Megamammalia?”. Yksi pintapoiminnan fragmenteista oli irrallinen epifyysin (nuoren eläimen luutumaton luun pää) pala, mutta siitä näe lajia eikä luuta. Nisäkkäiksi määritetyt luut ovat pääosin sellaisia nikaman, kylkiluun tai kallon osia, joista ei pysty sanomaan varmaa lajia.

Kalat

Hausta löytyi 6 luufragmenttia, joista 3 oli leukaluusta (dentale), 2 hartian lukkoluusta (cleithrum) ja yksi nikamasta (vertebra).

Mukana oli yksi turvan nieluluun (os pharyngeum inferior) kappale. Muita varmoja särkikalojen (Cyprinidae) fragmentteja ei tässä aineistossa ollut. Honkajoen 2002 kaivauksen (KM 33137) löydöissä oli myös kolme turvan luuta sekä muitakin särkikaloja; sulkavaa, särkeä ja sorvaa (Nurminen 2006: 40). Kalojen vähyys tässä aineistossa johtuu joko suuresta seulakoosta tai selkeän kalakeskittymän (jätekuoppa tms.) puuttumisesta. Tasolle kalat määritetyistä kahdesta luusta toinen oli hyvin pieni nikaman kappale ja toinen evän tukiruodon (pterygiophora) palanen.

Helsingissä 7.12.2007

Katariina Nurminen, FM

LÄHTEET

Nurminen, Katariina 2006: *Sisämaan keski- ja myöhäisneoliittinen kalastus – Kalanluiden kertomaa*. Pro gradu –tutkielma, Helsingin yliopisto, Kulttuurien tutkimuksen laitos, Arkeologia.

X	Y	Kerros	Kpl	Luu	Laji	Muuta
ALUE 1						
390,5	729,5	1	0	indet (= ei määritettävissä)		
391	727,5	1	0	indet		nisäkästä
391,5	727,5	1	1	costa fr	Phocidae	nisäkästä
391,5	729	1	0	indet		
391	728	1	1	os pharyngeum dex. sup. fr*	Leuciscus cephalus	
391	728,5	1	0	indet		kalaa
392	727	1	0	indet		nisäkästä, kalaa
392,5	727,5	1	0	indet		kalaa
392,5	728	1	0	indet		
392	728,5	1	0	indet		nisäkästä
392,5	728,5	1	0	indet		
393,5	727	1	0	indet		nisäkästä
393	727,5	1	1	costa fr	cf. Phocidae	
393,5	727,5	1	0	indet		
393	728	1	0	indet		kalaa?
393,5	728	1	0	indet		
393	729	1	0	indet		
394	727	1	0	indet		nisäkästä
394,5	727	1	0	indet		nisäkästä
394	727,5	1	0	indet		
394,5	727,5	1	0	indet		
394	728	1	0	indet		nisäkästä
394,5	728,5	1	0	indet		kalaa
395	727	1	0	indet		
395,5	727	1	0	indet		nisäkästä
395	727,5	1	0	indet		
395,5	727,5	1	0	indet		nisäkästä
396	727	1	2	vertebra fr	Mesomammalia	
			1	vertebra fr	Teleostei	
396,5	727	1	1	cranium fr	Mesomammalia	
396	727,5	1	2	vertebra fr	Mesomammalia	
396,5	727,5	1	0	indet		

397	727	1	0 indet		
397,5	727	1	0 indet		nisäkästä
397,5	727,5	1	1 mandibula dex. fr	Canis familiaris	
398	727	1	0 indet		
398	727,5	1	0 indet		
398	727,5	1	0 indet		
389	730,5	2	0 indet		nisäkästä
389,5	730,5	2	0 indet		
391	727	2	0 indet		nisäkästä
391,5	727	2	1 phal. 1 dist. fr	Phocidae	
391	727,5	2	1 phal. 1 dist. fr	Phocidae	
			1 costa fr	Mesomammalia	
391	728	2	0 indet		nisäkästä
392	727	2	1 astragalus dex. fr	Phocidae	
392,5	727,5	2	0 indet		
393	727	2	0 ndet		nisäkästä, kalaa
394,5	727	2	1 cleithrum sin./dex. fr	Esox lucius	nisäkästä
394,5	727,5	2	1 vertebra fr	Mesomammalia	
394,5	728	2	1 os coxae dex. fr	Phocidae	
395	727	2	0 indet		nisäkästä, kalaa
395,5	727	2	1 phal. 1 tarsi prox. fr	Phocidae	
			1 cranium fr	Mammalia	
			1 pterygiophora fr	Teleostei	
395	727,5	2	0 indet		nisäkästä, kalaa
395,5	727	2	0 indet		nisäkästä, kalaa?
396,5	727	2	0 indet		nisäkästä
396	727,5	2	0 indet		nisäkästä, kalaa?
396,5	727,5	2	0 indet		nisäkästä, kalaa?
397	727	2	0 indet		nisäkästä
397,5	727,5	2	1 costa fr	Mesomammalia	
397	728,5	2	0 indet		nisäkästä
398	727	2	0 indet		nisäkästä
398,5	727	2	0 indet		kalaa?
398	727,5	2	2 vertebra fr	Phocidae	
398,5	727,5	2	0 indet		kalaa?
388,5	730,5	3	0 indet		

391	727	3	1 cranium fr	Mesomammalia	
391,5	727	3	1 costa fr	Mesomammalia	
			1 dentale dex. ant. fr*	Esox lucius	
391,5	728,5	3	0 indet		kalaa
392	727	3	1 costa fr	cf. Phocidae	
392,5	728,5	3	0 indet		
393,5	727	3	0 indet		kalaa
393	727,5	3	0 indet		nisäkästä
393	728	3	0 indet		nisäkästä
394,5	727	3	0 indet		nisäkästä
394	727,5	3	0 indet		nisäkästä
394	728	3	0 indet		
394,5	728,5	3	0 indet		
395	727	3	1 dentale sin./dex. fr	Esox lucius	nisäkästä
395	727,5	3	0 indet		nisäkästä, kalaa?
395,5	727,5	3	0 indet		nisäkästä
395,5	727,5	3	1 cranium fr	Mammalia	
396	727	3	1 phal. 1 tarsi dist. fr	Phocidae	
396	727,5	3	1 phal. 1 prox. fr	Phocidae	
396,5	729	3	0 indet		kalaa
397	728,5	3	0 indet		
397,5	727,5	3	0 indet		
398	727	3	2 costa fr	Mesomammalia	
398,5	727	3	1 vertebra fr	cf. Phocidae	
398	727	3	0 indet		
388,5	731	4	1 costa fr	Mesomammalia (ei hylje)	
390	729,5	4	0 indet		
391,5	727	4	1 cranium fr	Mammalia	
392	727	4	0 indet		
392,5	727	4	1 dentale sin./dex. fr	Esox lucius	nisäkästä
392,5	729,5	4	0 indet		nisäkästä
393	727,5	4	0 indet		nisäkästä
393	728	4	0 indet		
394,5	727	4	0 indet		isoa nisäkästä?
394,5	729	4	0 indet		nisäkästä
395	727	4	0 indet		

395,5	727	4	1 mandibula/ maxillare fr	Mesom. carnivora Canis/ Phoc.	
396	727	4	0 indet		nisäkästä
397,5	727,5	4	0 indet		nisäkästä
398	727	4	1 os cruris (tibia) sin. prox. lat. fr	Phocidae	
398	727,5	4	0 indet		kalaa
393	727	5	0 indet		nisäkästä, kalaa
394,5	727	5	0 indet		kalaa
395	727	5	0 indet		kalaa?
397,5	727	5	1 os coxae sin. fr	Phocidae	
			1 mc V dex*	Phocidae	kokonainen luu!
			1 phal 1. carpi	Phocidae	kokonainen luu!
397,5	727,5	5	0 indet		nisäkästä
397,5	727,5	5	0 indet		nisäkästä
398,5	727	5	1 vertebra fr	Phocidae	
398	727	5	1 femur sin. christatroc. fr	Phocidae	
398	727,5	5	1 cleithrum sin./dex. fr	Esox lucius	
397,5	727	6	0 indet		
397,5	727,5	6	1 phal. 1 carpi dist. fr	Phocidae	
398	727	6	1 costa fr	Mesomammalia	isoa nisäkästä?
395	727 profiili		0 indet		nisäkästä
393	728 ?		0 indet		nisäkästä
393	728 ?		0 indet		nisäkästä

ALUE 2

322,5	739,5	1	0 indet		kalaa
321,5	739,5	2	1 phal. 1 carpi	Phocidae	kokonainen luu!
322	737,5	2	0 indet		nisäkästä
322,5	738	2	0 indet		
322,5	739,5	2	0 indet		nisäkästä

KOEKUOPAT

515	720 10-20 cm		0 indet		hyljettä, nisäkästä
515	720 20-30 cm		1 radius dex. prox. epipih. fr	Phocidae	
			1 femur dex. dist. cond. med. tib. fr	Phocidae	

		1 astragalus dex. fr	Phocidae
		1 phal. 1 carpi prox. fr	Phocidae
		1 phal. 1 dist. fr	Phocidae
		1 vertebra fr	Phocidae
		1 mandibula/ maxillare fr	Mesom. carnivora Canis/ Phoc.
		1 vertebra fr	Mammalia
		2 costa fr	Mammalia
515	730 30-40 cm	3 vertebra fr	Phocidae
		2 costa fr	cf. Phocidae
		1 vertebra fr	Mesomammalia

PINTAPOIMINTA

320	730	0 indet		nisäkästä
320	740	0 indet		nisäkästä
330	740	0 indet		
340	740	0 indet, epifyysin pala		nisäkästä
350	720	1 vertebra fr	Esox lucius	nisäkästä
350	730	0 indet		
350	740	1 cranium fr	Mammalia	
360	730	1 vertebra fr	Phocidae	
370	730	1 naviculare dex. fr	Phocidae	
380	710	0		nisäkästä
380	720	1 mt IV sin. dist. fr*	Lepus timidus	
		1 costa fr	Mesomammalia	
380	730	1 vertebra fr	Mesomammalia	
		1 costa fr	Mesomammalia	
390	710	1 phal. 1 dist. fr	Phocidae	
390	720	1 vertebra fr	Mesomammalia	
		3 costa fr	Mesomammalia	
390	720	0 indet		nisäkästä
390	730	1 mandibula sin. proc. art. fr	Phocidae	
		1 humerus/ tibia dex. prox. fr	Phocidae	
400	720	1 vertebra fr	cf. Phocidae	
400	730	1 mt III sin. prox. fr	Phocidae	
		1 vertebra atlas fr	Phocidae	

		2 vertebra fr	cf. Phocidae	
		3 vertebra fr	Mesomammalia	
		3 costa fr	Mesomammalia	
410	670	1 mandibula dex. proc. art. fr	Phocidae	
420	720	1 costa fr	Mesomammalia	
430	710	0 indet		
460	690	1 humerus sin. caput. h. fr	Phocidae	
470	660	0 indet		nisäkästä